

2023 / 4(23)
ԵՐԵՎԱՆ

ԱՄԲԵՐԴ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Գ Ի Ր

AMBERD
BULLETIN

АМБЕРД
БЮЛЛЕТЕНЬ

«Ամբերդ» տեղեկագիրը հրատարակվում է
ՀՊՏՀ գիտական խորհրդի որոշմամբ
Бюллетень «Амберд» издается по решению Ученого совета АГЭУ
The «Amberd» Bulletin is published by the decision of ASUE Scientific Council

ԳԼԽԱՎՈՐ ԽՄԲԱԳԻՐ
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Թարթուլ ՄԿՐՏՉՅԱՆ (ՀՊՏՀ գիտության գծով պրոռեկտոր)

Դավիթ ՀԱԽՎԵՐԴՅԱՆ («Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի տնօրեն), **Վարդան ԱԹՈՅԱՆ** («Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի փոխտնօրեն-ավագ փորձագետ), **Սամվել ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ** («Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի ավագ փորձագետ), **Զոյա ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ** (ՀՊՏՀ միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի պրոֆեսոր), **Տիգրան ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ** (ՀՊՏՀ գիտահետազոտական աշխարհաբանների կազմակերպման բաժնի պետ), **Գրիգոր ՆԱԶԱՐՅԱՆ** (ՀՊՏՀ տնտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետի դեկան), **Արմեն ՔԹՈՅԱՆ** (ՀՊՏՀ վիճակագրության ամբիոնի վարիչ), **Էդգար ԱՂԱՐԵԿՅԱՆ** (ՀՊՏՀ ֆինանսների ամբիոնի դոցենտ), **Համազասպ ԳԱԼՍՏՅԱՆ** («Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի ավագ հետազոտող), **Սաթենիկ ԱԼԱՎԵՐԴՅԱՆ** (ՀՊՏՀ «Տնտեսագետ» հրատարակչության խմբագիր)

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ՔԱՐՏՈՒՐԱԸ

Նաիրա ԽՉԵՅԱՆ (ՀՊՏՀ «Տնտեսագետ» հրատարակչության ղեկավար)

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР
РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Татул МКРТЧЯН (Проректор по науке АГЭУ)

Давид АХВЕРДЯН (Директор исследовательского центра «Амберд», АГЭУ), **Вардан АТОЯН** (Заместитель директора-старший эксперт исследовательского центра «Амберд», АГЭУ), **Самвел АВЕТИСЯН** (Старший эксперт исследовательского центра «Амберд», АГЭУ), **Зоя ТАДЕВОСЯН** (Профессор кафедры Международных экономических отношений АГЭУ), **Тигран МАРТИРОСЯН** (Начальник отдела по организации научно-исследовательских работ АГЭУ), **Григор НАЗАРЯН** (Декан факультета Регулирования экономики и международных экономических отношений АГЭУ), **Армен КТОЯН** (Заведующий кафедрой Статистики АГЭУ), **Эдгар АГАБЕКЯН** (Доцент кафедры Финансов АГЭУ), **Амазасп ГАЛСТЯН** (Старший исследователь исследовательского центра «Амберд», АГЭУ), **Сатеник АЛАВЕРДЯН** (Редактор издательства «Тнтесает», АГЭУ)

ОТВЕТСТВЕННЫЙ
СЕКРЕТАРЬ

Наира ХЧЕЯН (Руководитель издательства «Тнтесает», АГЭУ)

EDITOR-IN-CHIEF
EDITORIAL BOARD

Tatul MKRTCHYAN (Vice Rector for Science, ASUE)

Davit HAKHVERDYAN (Director, «Amberd» Research Center, ASUE), **Yardan ATOYAN** (Deputy Director & Senior Expert, «Amberd» Research Center, ASUE), **Samvel AVETISYAN** (Senior Expert, «Amberd» Research Center, ASUE), **Zoya TADEVOSYAN** (Professor, Chair of International Economic Relations, ASUE), **Tigran MARTIROSYAN** (Head, Division of Organization of Scientific-research Affairs, ASUE), **Grigor NAZARYAN** (Dean, Faculty of Regulation of Economics and International Economic Relations, ASUE), **Armen KTOYAN** (Head, Chair of Statistics, ASUE), **Edgar AGHABEKYAN** (Associate Professor, Chair of Finance, ASUE), **Hamazasp GALSTYAN** (Senior Researcher, «Amberd» Research Center, ASUE), **Satenik ALAVERDYAN** (Editor, «Tntesaget» Publishing House, ASUE)

EXECUTIVE SECRETARY

Naira KHCHEYAN (Head of «Tntesaget» Publishing House, ASUE)

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ . ФИНАНСОВАЯ СИСТЕМА . FINANCIAL SYSTEM

- 5** **Գրետա ԳՈՒՐՈՒՐՅԱՆ**
Կրիպտոնարժույթներ. ռիսկ, թե՛ հնարավորություն
Грета ГУРУРЯН. Криптовалюты: риск или возможность?
Greta GURURYAN. Cryptocurrencies: Risk or Opportunity?

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ . СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА . SOCIAL POLICY

- 16** **Անի ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ**
Ծերացող աշխատուժ. ահազնացող սպառնալիք
Ани ХАЧАТРЯН. Стареющая рабочая сила: ужасающая угроза
Ani KHACHATRYAN. Aging Worker: Horrific Threat

ՇՈՒԿԱՆԵՐ ԵՎ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ . РЫНКИ И КОНКУРЕНЦИЯ . MARKETS AND COMPETITION

- 25** **Գայանե ԹՈՎՄԱՍՅԱՆ**
Փառատոները՝ որպես մշակույթի արժևորման և
զբոսաշրջության զարգացման գրավական
Гаяне ТОВМАСЯН. Фестивали - как гарантия повышения ценности культуры
и развития туризма
Gayane TOVMASYAN. Festivals as a Guarantee of Increasing the Value of Culture
and Tourism Development

ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ, ՆՈՐԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԳԻՏԵԼԻՔ . ОБРАЗОВАНИЕ, ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ .
EDUCATION, INNOVATION, KNOWLEDGE

- 36** **Ռուզաննա ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ**
Գլոբալ ստարտափ էկոհամակարգի ինդեքս.
Հայաստանը Հարավային Կովկասում լավագույնն է
Рузанна ТАДЕВОСЯН. Индекс мировой экосистемы стартапов:
Армения лучшая на Южном Кавказе
Ruzanna TADEVOSYAN. Global Startup Ecosystem Index:
Armenia Is the Best in the South Caucasus

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՎ ԱՇԽԱՐՀ . АРМЕНИЯ И МИР . ARMENIA AND THE WORLD

- 43** **Աննա ՓԱԽԼՅԱՆ**
Աշխարհի փոխկապվածության մակարդակը՝ DHL-ի գնահատմամբ
Анна ПАХЛЯН. Уровень взаимосвязанности мира по оценкам DHL
Anna PAKHLYAN. Global Connectedness Level According to DHL

- 52** **Թերեզա ՇԱՀՐԻՄԱՆՅԱՆ**
Հայաստանի աշխատաշուկայի էթնիկ կազմի «վայրիվերումները»
Тереза ШАГРИМАНЯН. «Колебания» в этническом составе армянского рынка труда
Tereza SHAHRIMANYAN. “Fluctuations” in the Ethnic Composition of the Armenian
Labor Market

- 61**   **Տարթևիկ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ**
Երկրների ծախսողման տնտեսական պատճառները
Татевик ВАРДАНИЯН. Экономические причины провала стран
Tatevik YARDANYAN. Economic Causes of Countries Failure
- 71**   **Շուշան ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ**
Ռեսուրսային անեճք, թե՛ տնտեսական զարգացման շարժիչ ուժ.
Ադրբեջանի արդյունաբերությունը
Шушан МОВСИСЯН. Ресурсное проклятие или движущая сила экономического
развития? Промышленность Азербайджана
Shushan MOVSISYAN. Resource Curse or Driving Force to Economic
Development: The Industry of Azerbaijan
- 79**   **Նարինե ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ**
Ղերային վերաբաշխումներ Կենտրոնական Ասիայում. ինչ ակնկալել
Нарине ПЕТРОСЯН. Перераспределение ролей в Центральной Азии: что ожидать?
Narine PETROSYAN. Redistribution of Roles in Central Asia: What to Expect?

ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՄԱՐՏԱՀՐԱՎԵՐՆԵՐ . БЕЗОПАСНОСТЬ И ВЫЗОВЫ .
SECURITY AND CHALLENGES

- 86**   **Սամվել ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ**
Պարենային անվտանգության նոր հնարավորություններ.
Բաբելոնի կախովի այգիներից մինչև ուղղահայաց գյուղատնտեսություն
Самвел АВЕТИСЯН. Новые возможности для продовольственной безопасности:
от висячих вавилонских садов до вертикального сельского хозяйства
Samvel AVETISYAN. New Opportunities for Food Security:
From the Hanging Gardens of Babylon to Vertical Agriculture

ՀԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՆԱԿԱՆԸ . ВИДЕНИЕ АРМЯНСКОГО ОБЩЕСТВА .
THE VISION OF THE ARMENIAN SOCIETY

- 95**   **Յուրի ՀՈՎԱԿԱՆՅԱՆ**
Արևմուտքը՝ մեր ազգային ողբերգության համատեքստում
Юрий ОВАКАНЯН. Запад в контексте нашей национальной трагедии
Yuri Novakanyan. West in The Context of our National Tragedy
- 108**   **Համազասպ ԳԱԼՍՏՅԱՆ**
Կիլիկիայի դասերը. մաս չորրորդ
Амазасп ГАЛСТЯН. Уроки Киликии: часть четвертая
Hamazasp GALSTYAN. Lessons of Cilicia: Part Four